

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Maaseudulla toimivana paikallisena yrittäjäjärjestönä haluamme tuoda esille tässä Maaseutupoliittisen selonteon luonnoksessa neljä, maaseudun yrityksille kriittistä kehittämissuositusta. Näitä ovat kehittämissuositukset nro 1. Digitaalisen kuilun kaventaminen, nro 6. Maaseutuvaikutukset, asuminen ja talouden rakenteet, nro 11. TKI-rahoitus, innovaatiojärjestelmä ja pienet toimijat, nuoret ja naiset ja nro 12. Osaaminen ja työvoima.

Lisäksi yritystoiminnan sijoittumisen ja maaseutualueilla pysymisen osalta logistiikkayhteyksien (tiet, rautatieyhteydet, lentoliikenne) ja kulkuyhteyksien osalta jatkuva epävarmuus yhteyksien säilymisestä luo epävarmuutta. Teiden huono tai heikentynvä kunto eivät nekään houkuta aloittamaan tai siirtämään yritystoimintaa maaseudulle, vaikka muut yrittämisen fasilitetit olisivatkin kunnossa.

2. Maaseutupoliitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupoliitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

-

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Tilannekuva on esitetty pääosin oikeanlaisena. Resurssiristiriitaa näemme kuitenkin maaseudun asukkaiden, yritysten, kolmannen sektorin toimijoiden lukumäärän ja taloudellisten resurssien riittävyyden osalta esitettyjen kehittämissuositusten toteuttamiseen. Tämä resurssiristiriita => toimijoiden lukumäärä suhteessa toimenpiteiden toteuttamiseen tulisi huomioida käytännön toimenpiteiden suunnittelussa.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

-

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuositukset (24 kpl) olennaiset?

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

Tavoite: Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita

Tavoite: Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuositusten numerot 1-24)

1. Digitaalisen kuilun kaventaminen.

6. Maaseutuvaikutukset, asuminen ja talouden rakenteet

11. TKI-rahoitus, innovaatiojärjestelmä ja pienet toimijat, nuoret ja naiset

12. Osaaminen ja työvoima

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuositukseen suosituskohteisesti:

12. Osaaminen ja työvoima [Maaseuduilla sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset tuottavat kipeästi tarvittavaa osaamista yritystoimintaan. Oppilaitosten toimintaedellytykset on turvattava, sillä osaamisen ja työvoiman riittävyys ovat yksi kriittinen tekijä maaseudun yritystoiminnan säilymisessä. Työvoiman liikkuvuus kasvukeskuksista maaseudulle on erittäin harvinaista, siksi paikkakunnilla sijaitsevat keskiasteen oppilaitokset ovat merkittäviä alueen yritystoiminnalle. Vaikka toisaalta on kuntia, joissa työvoimapula on suurta, on myös kuntia, joissa työttömyys on voimakasta. Nämä kunta- ja työllisyysaluekohtaiset erot olisi huomioitava tarkemmin rahoitus- ja työvoimapolitiikassa. Lisäksi kuntien vastuut ja maksuvelvollisuudet työttömyyden kasvaessa on joidenkin kuntien kohdalla kohtuutonta eikä tue millään tavalla yritystoimintaa.]

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

-

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

-

Kärki Ella
Nurmeksen ja Valtimon Yrittäjät ry

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää?

Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Maaseudulla toimivana paikallisena yrittäjäjärjestönä haluamme tuoda esille tässä Maaseutupoliittisen selonteon luonnoksessa on neljä esille tuotua, maaseudun yrityksille kriittistä kehittämissuosittelusta. Näitä ovat kehittämissuosittelut nro 1. Digitaalisen kuilun kaventaminen, nro 6. Maaseutuvaikutukset, asuminen ja talouden rakenteet, nro 11. TKI-rahoitus, innovaatiojärjestelmä ja pienet toimijat, nuoret ja naiset ja nro 12. Osaaminen ja työvoima.

Lisäksi yritystoiminnan sijoittumisen ja maaseutualueilla pysymisen osalta logistiikkayhteyksien (tiet, rautatieyhteydet, lentoliikenne) ja kulkuyhteyksien osalta jatkuva epävarmuus yhteyksien säilymisestä luo epävarmuutta. Teiden huono tai heikentynyt kunto eivät nekään houkuta aloittamaan tai siirtämään yritystoimintaa maaseudulle, vaikka muut yrittämisen fasilitetit olisivatkin kunnossa.

2. Maaseutupoliittikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupoliittikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaisia?

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka siihen tulisi lisätä?

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaisia?

Tilannekuva on esitetty pääosin oikeanlaisena. **Resurssiristiriitaa** näemme kuitenkin maaseudun asukkaiden, yritysten, kolmannen sektorin toimijoiden lukumäärän ja taloudellisten resurssien riittävyyden osalta esitettyjen kehittämissuositusten toteuttamiseen. Tämä resurssiristiriita => toimijoiden lukumäärä suhteessa toimenpiteiden toteuttamiseen tulisi huomioida käytännön toimenpiteiden suunnittelussa.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

4. Kansallinen maaseutuvision

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvision olennainen? Miten todellisuuspohjainen ja konkreettinen se on?

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuositukset (24 kpl) olennaiset?

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

- o Tavoite: Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta
- o Tavoite: Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita
- o Tavoite: Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa
- o Tavoite: Lisätään ja kootaan yhteiskunnallista maaseututietoa
- o Tavoite: Terävöitetään maaseutupoliittista suunnittelujärjestelmää

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuositusten numerot 1-24)

Tavoite: Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita

Tavoite: Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohtaisesti:

- o **1. Digitaalisen kuilun kaventaminen**
Maaseutualueilla sijaitseva yritystoiminta tarvitsee vakaat ja toimivat mobiili- ja tietoverkkoyhteydet. Näiden saatavuuteen ja toimivuuteen tulee lisätä resursseja. Sähköverkoston kuntoon on panostettava ja sähköverkon sähkön tuottokyky on oltava riittävän suuri palvelemaan yritystoimintaa. Tämä on yritysten sijoittumisen kannalta merkittävä maaseutualueiden vetovoimatekijä.

- o 2. Yleishyödyllinen kyläverkkorakentaminen
- o 3. Kestävä liikkuminen ja liikenne
- o 4. Yksityisteiden kunto
- o 5. Saaristoliikenne
- o 6. Maaseutuvaikutukset, asuminen ja talouden rakenteet

Maaseutualueilla sijaitsevat yritykset kamppailevat monenlaisten haasteiden kanssa, muun muassa markkina-alueet on haettava kauempaa, koska lähimarkkina tuo kannattavuutta enää harvoin. Tämä nostaa mm. kuljetuskustannuksia ja tällöin sekä yrityksistä lähtevistä toimituksista kuin yrityksille tulevista toimituksista tulee kalliita ja epävarmoja julkisen liikenteen vähetessä ja väyläinfran rapautuessa.

Maaseudulla on valtavasti potentiaalia uusiin innovaatioihin ja myös kansainväliseen yritystoimintaan, mutta pääomien puute on usein este niiden toteuttamiselle. Pankkien vähenevä läsnäolo paikkakunnilla ja lainojen vakuusvaatimukset pahentavat tilannetta. Mielestämme innovaatiopotentiaalin ja esteiden tunteminen sekä innovaatioiden tukeminen ja toteuttaminen ovat tärkeämpiä kuin koskaan. Siihen tarvitaan lisää pääomia ja rahoitusinstrumentteja, eikä vain uudistaviin investointeihin, vaan myös käyttöpääomatarpeisiin. Erityisesti mikroyrityksille tämä on tärkeää myös niiden kasvun mahdollistajana. Talouden rakenteissa tulisi huomioida maaseutualueella toimivien yritysten työllistävien toimien tukeminen, jolla edesautettaisiin pienten yritysten toimintaedellytyksiä sekä työllistämisen kautta tulevia elämisen mahdollisuuksia maaseudulla. Tämä myös pitäisi maaseutualueilla toimivat kaupungit ja kunnat palvelurakenteiltaan monipuolisina ja elinvoimaisina. **Räättälöity maaseutulaina** keventäisi aloittavia ja olemassa olevia yrityksiä investoimaan.

- o 7. Koordinaatio EU-rahastojen välillä
- o 8. Maaseudun kehittäminen CAP post 2027
- o 9. YPK-toimintamallin laajempi hyödyntäminen
(Yhdenvertaista Palvelua Kaikille)
- o 10. Kestävän elinvoimaisuuden indikaattoritarkastelu
- o 11. TKI-rahoitus, innovaatiojärjestelmä ja pienet toimijat, nuoret ja naiset
Maaseudulle suunnattujen tuote- ja kehitysinnovaatio- rahoitusten merkitys on suuri. Jo pienetkin innovaatiot tuovat lisäarvoa markkinoille ja yksittäisille yrityksille. Uusien innovaatioiden katsomme olevan mahdollisia erityisesti maa- ja metsätalouden tuotteiden, luonnon antimien (marjat, sienet, puusta saatavat tuotteet, yrtit), uusiutuvan energian ja puurakentamisen aloilla. Näiden alojen tuotekehitystä ja jatkojalostusmahdollisuuksia on vietävä eteenpäin strategisella tasolla. Edellä mainittujen toimialojen koulutusta on kehitettävä pitkäjänteiseksi

elinkeinostrategioiksi ja tutkimusta mm. tuotekehitystä varten on resursoitava. Myös 'kaiken kansan' innovaatio-osaamista on tuettava ja edistettävä. Pienten yritysten toiminnan tukemisella pidetään maaseutualueita palveluiltaan monipuolisina ja estetään maaseutualueiden kuihtuminen. Tällä on suora vaikutus myös asumisviihtyvyyteen ja alueiden vetovoimaan asuinpaikkana. Nuoret perustavat tällä hetkellä yrityksiä ehkä enemmän kuin koskaan, joten talouden rakenteilla voitaisiin vielä paremmin tukea ja edesauttaa nuorten yritystoiminnan jatkuvuutta ja alueella säilymistä.

o 12. Osaaminen ja työvoima

Maaseuduilla sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset tuottavat kipeästi tarvittavaa osaamista yritystoimintaan. Oppilaitosten toimintaedellytykset on turvattava, sillä osaamisen ja työvoiman riittävyys ovat yksi kriittinen tekijä maaseudun yritystoiminnan säilymisessä. Työvoiman liikkuvuus kasvukeskuksista maaseudulle on erittäin harvinaista, siksi paikkakunnilla sijaitsevat keskiasteen oppilaitokset ovat merkittäviä alueen yritystoiminnalle.

Vaikka toisaalta on kuntia, joissa työvoimapula on suurta, on myös kuntia, joissa työttömyys on voimakasta. Nämä kunta- ja työllisyysaluekohtaiset erot olisi huomioitava tarkemmin rahoitus- ja työvoimapolitiikassa. Lisäksi kuntien vastuut ja maksuvelvollisuudet työttömyyden kasvaessa on joidenkin kuntien kohdalla kohtuutonta eikä tue millään tavalla yritystoimintaa.

o 13. Yhteisötalous

o 14. Monipaikkaisuuden seuranta

o 15. Asuttavuuden varmistaminen

o 16. Luonnonvarat, maankäyttö ja oikeudenmukaisuus

o 17. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan edellytykset

o 18. Osallistaminen, vuorovaikutus ja yhteistyö

o 19. Välttämättömyyspalveluiden tarkistaminen ja varmistaminen

o 20. Väestönmuutos ja elintärkeät toiminnot

o 21. Maaseutututkimus ja maaseututieto

o 22. Maaseutualueiden seurantakeskus

o 23. MANE, dialogisuus, osallistaminen ja viestintä

o 24. MANE ja maaseutuvaikutusten arviointi

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

7. Muut täydennystarpeet

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

